

Skellefteå kommun
info@skelleftea.se

Rektor vid skolenhet
linda.grenholm@skelleftea.se

Beslut

2017-04-19
Dnr 40-2016:202

Beslut

efter kvalitetsgranskning av yrkesprogrammens
ändamålsenlighet i Baldergymnasiet, Skellefteå
kommun

Inledning

Skolinspektionen genomför en kvalitetsgranskning av yrkesprogrammets ändamålsenlighet under våren 2017. Det övergripande syftet med granskningen är att bedöma hur skolorna skapar helhet och sammanhang i utbildningen för eleverna på yrkesprogrammen utifrån de kunskaper som uttrycks i examensmålen. Granskningen fokuserar på lärares samverkan och på hur rektor bedriver sitt pedagogiska ledarskap för att skapa en sammanhållen utbildning för eleverna.

Granskningens två huvudfrågor är:

- Samverkar lärarna för att skapa balans mellan teori och praktik så att eleverna får den helhet och det sammanhang som behövs för att utveckla de kunskaper som uttrycks i examensmålen?
- Skapar rektor förutsättningar för samverkan mellan lärare på yrkesprogrammen, och mellan utbildningens olika delar, så att eleverna får den helhet och det sammanhang som behövs för att utveckla de kunskaper som uttrycks i examensmålen?

Granskningen omfattar 36 kommunala och fristående gymnasieskolor. På varje gymnasieskola har ett av följande program granskats:

- Barn- och fritidsprogrammet
- Bygg- och anläggningsprogrammet
- Vård- och omsorgsprogrammet

Granskningen av Skellefteå kommun och Baldergymnasiet ingår i detta projekt. Baldergymnasiet besöktes den 1-2 mars 2017. Ansvariga inspektörer har varit utredarna Johanna Salomonsson och Ulf Pantzare.

På Baldergymnasiet har Skolinspektionen granskat barn- och fritidsprogrammet.

I samband med besöket genomfördes intervjuer med rektorer, lärare, elever och APL-handledare (APL = arbetsplatsförlagt lärande). För att kunna bedöma rektors och lärares arbete med skapa helhet och sammanhang i utbildningen för eleverna på utvalt yrkesprogram har Skolinspektionen även begärt in ett antal dokument, bland annat dokument som visar på lärares samverkan och på vilket sätt den arbetsplatsförlagda delen av utbildningen bidrar till helhet och sammanhang i elevernas lärande.

2017-04-19

3 (15)

Dnr 40-2016:202

I detta beslut redovisar Skolinspektionen iakttagelser, analyser och bedömningar. Beslutet ger också en beskrivning av de utvecklingsområden som framstått som mest centrala att prioritera i det lokala kvalitetsarbetet.

När kvalitetsgranskningen är avslutad i sin helhet redovisas de samlade resultaten i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport. För de huvudmän och skolenheter som ingått i granskningen ger rapporten en referensram och en möjlighet till jämförelse med förhållanden hos andra gymnasieskolor. Det enskilda beslutet kan därmed sättas in i ett större sammanhang.

Sammanfattande bedömning

Skolinspektionen bedömer att Baldergymnasiet på många sätt arbetar för att eleverna på barn- och fritidsprogrammet ska få helhet och sammanhang i sin utbildning.

Det senaste året har skolan fokuserat på utvecklingen av det arbetsplatsförlagda lärandet och samarbetet mellan skola och arbetsplatser är välfungerande med en i huvudsak gemensam förståelse för elevernas utbildning och dess koppling till examensmålen. Skolinspektionen bedömer att det finns etablerade rutiner och arbetssätt som gör att eleverna får en helhet och ett sammanhang mellan den skolförlagda delen och sitt arbetsplatsförlagda lärande.

Dock visar granskningen att Baldergymnasiet saknar en uttalad strategi för hur lärarna ska arbeta med examensmålen som utgångspunkt. För att öka möjligheterna för eleverna att nå de kunskaper som de behöver tillägna sig i utbildningen bedömer Skolinspektionen att undervisningen behöver ha en tydligare utgångspunkt i examensmålen. Granskningen visar att flera lärare uppfattar det som naturligt att arbeta med examensmålen och att de sällan reflekterar över dem. Samtidigt framgår att examensmålen sällan diskuteras och Skolinspektionen gör bedömningen att det saknas en levande och kontinuerlig diskussion om examensmålen. Vidare visar granskningen att det för många lärare i de gymnasiegemensamma ämnena inte framgår vilken betydelse examensmålen har i relation till kunskapskrav och centralt innehåll. Examensmålen är därför inte alltid styrande för hur undervisningen på barn- och fritidsprogrammet planeras och genomförs.

Granskningen visar att det finns goda exempel på samarbete, men att det huvudsakligen beror på enskilda lärares engagemang och driv, snarare än fungerande strukturer för samarbeten mellan yrkeslärare och lärare i gymnasiegemensamma ämnen. Avsaknandet av sådana strukturer bidrar bland annat till att lärare som undervisar i gymnasiegemensamma ämnen, och inte är en del av programarbetslaget, inte är delaktiga i arbetet med programmet i samma utsträckning. För att

2017-04-19

4 (15)

Dnr 40-2016:202

skapa större helhet och sammanhang i utbildningen för eleverna behöver rektorn etablera en samarbetskultur där samarbete över ämnesgränserna blir naturligt.

Identifierade utvecklingsområden

I syfte att höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete i första hand behöver inledas inom följande områden:

- Rektor behöver säkerställa att lärarna i sitt arbete med planering och genomförande av undervisningen i högre grad utgår från examensmålen.
- Rektorn behöver ge bättre förutsättningar för samverkan mellan yrkeslärare och lärare i gymnasiegemensamma ämnen genom att tydligt prioritera och uppmuntra sådant arbete.

Beskrivning av huvudman och besökta skolenheter

Baldergymnasiet är en kommunal gymnasieskola i Skellefteå kommun. Skolan erbjuder åtta olika gymnasieprogram: barn- och fritidsprogrammet, introduktionsprogrammet, naturvetenskapligt program, restaurang- och livsmedelsprogrammet, vård- och omsorgsprogrammet, el- och energiprogrammet, teknikprogrammet, samt särskola. Skolan är uppdelad på sex skolenheter med var sin rektor. Enhetschefen är chef för hela gymnasieskolan Balder. Rektorn för barn- och fritidsprogrammet ansvarar även för restaurang- och livsmedelsprogrammet. Vid besökstillfället går cirka 1100 elever på skolan varav 97 elever går på barn- och fritidsprogrammet.

Lärarna på barn- och fritidsprogrammet är organiserade i både program- och ämnesarbetslag. I barn- och fritidsprogrammets arbetslag ingår såväl yrkeslärare som lärare i gymnasiegemensamma ämnen, totalt tolv lärare. Alla lärare som undervisar på programmet finns representerade i arbetslaget förutom matematik- och naturkunskapslärare.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redogör Skolinspektionen mer utförligt för sina bedömningar kring frågeställningarna.

- 1. Samverkar lärarna för att skapa balans mellan teori och praktik så att eleverna får den helhet och det sammanhang som behövs för att utveckla de kunskaper som uttrycks i examensmålen?**

2017-04-19

5 (15)

Dnr 40-2016:202

Enligt 16 kap. 6 § skollagen (2010:800) ska det för varje nationellt program finnas examensmål som innehåller mål för programmet. Av förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165 s. 117 f.) framkommer att examensmålen ska ligga till grund för planeringen av utbildningen och undervisningen från elevens första dag på programmet. Det framkommer också att examensmålen ska styra utbildningen och gymnasiearbetets utformning och innehåll. Av 1 § förordning (2010:14) om examensmål för gymnasieskolans nationella program framgår bland annat att examensmålen gäller utöver de gemensamma kunskapsmål för gymnasieskolans nationella program som anges i läroplanen för gymnasieskolan.

Läroplanen för gymnasieskolan (Lgy11) föreskriver i kapitel 2.1 bland annat att läraren ska:

- i undervisningen skapa en balans mellan teoretiska och praktiska kunskaper som främjar elevernas lärande,
- samverka med andra lärare i arbetet med att nå utbildningsmålen,
- organisera och genomföra arbetet så att eleven får möjlighet att arbeta ämnesövergripande.

1.1 Ger samarbetet mellan lärare i yrkesämnena och gymnasiegemensamma ämnen eleverna möjlighet till en upplevelse av helhet och sammanhang i sin utbildning?

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att samarbetet mellan lärare i yrkesämnena och gymnasiegemensamma ämnen fungerar till viss del men att det behöver fortsätta att utvecklas. Av granskningen framgår att det varierar huruvida examensmålen är utgångspunkt i lärarnas planering av undervisningen. Hos yrkeslärarna finns en tydligare koppling till examensmålen som delvis saknas hos lärarna i de gymnasiegemensamma ämnena. Vidare bedömer Skolinspektionen att lärarna i högre utsträckning kan låta ämnen samspela med varandra samt att ämnesöverskridande samarbeten mellan yrkeslärare och lärare i gymnasiegemensamma ämnen kan utvecklas i syfte att ge eleverna en större upplevelse av helhet och sammanhang.

Examensmålen behöver i högre utsträckning bli en del i lärarnas arbete med planering och genomförande av undervisningen

Flera av lärarna som undervisar i yrkesämnena uppger i intervjuer att examensmålen hålls levande på barn- och fritidsprogrammet. Denna bild delas av

2017-04-19

6 (15)

Dnr 40-2016:202

rektorn som uppger att hon försäkrar sig om att lärarna använder examensmålen i sitt arbete med planering och undervisning genom bland annat medarbetarsamtal och lektionsbesök. Lärarna säger att examensmålen är ett naturligt sätt för dem att arbeta och att de inte alltid reflekterar över dem. Lärarna uppger att de under utbildningens gång återkommande tydliggör för eleverna hur kursinnehåll och arbetssätt är kopplade till examensmålen. Lärarna berättar att de i och med den nya läroplanen för gymnasieskolan, Gy 11, arbetade intensivt i ämneslaget med examensmålen och att de förra året även diskuterade dem tillsammans i ämneslaget. Det framgår av intervjuerna att det var några år sedan examensmålen diskuterades med lärarna i naturkunskap och matematik som inte är en del av programarbetslaget. Lärarna som undervisar både i gymnasiegemensamma ämnen och yrkesämnena uppger att det främst är i egenskap som lärare i yrkesämnena som "det pratas examensmål". Lärare som undervisar i gymnasiegemensamma ämnen uppger att examensmålen inte är centralt för deras undervisning. En lärare uttrycker till och med att examensmålen utgör ett hinder och att fokus måste ligga på kursmålen för att eleverna ska klara kunskapskraven.

En av lärarna berättar i intervju att hen, efter utbildning på Skolverket, nu arbetar med ett planeringsverktyg i syfte att erbjuda eleverna en utbildning med röd tråd där examensmålen är styrande. Lärarens förhoppning är att rektor nu kommer att möjliggöra för henne att etablera verktyget i hela programarbetslaget så att lärarna tydligare kan arbeta med examensmålen.

Av elevintervjuerna framgår att lärarna går igenom kunskapskraven inför en ny kurs eller ett nytt moment. Utöver att studie- och yrkesvägledaren presenterade examensmålen när de började åk 1 uppger eleverna att de inte pratar så mycket om examensmålen på programmet. Eleverna känner dock igen examensmålen och uppger att de diskuterar övergripande kompetenser som ledarskap, kommunikation och etiskt förhållningssätt, och anser att de kommer igen i utbildningen, men då framförallt i yrkesämnena. Kunskaper i ämnen som exempelvis matematik anser eleverna är viktiga för deras roll som blivande barnskötare, men upplever samtidigt att det finns ämnen de inte kommer att ha användning av. Av elevintervjuerna framgår vidare att det endast är undantagsvis som kopplingar till deras framtida yrken görs i undervisningen i de gymnasiegemensamma ämnena. Eleverna anser att lärarna i de gymnasiegemensamma ämnena "mest jobbar på utan att ta hänsyn till programmet".

2017-04-19

7 (15)

Dnr 40-2016:202

Samarbete mellan yrkeslärare och lärare i gymnasiegemensamma ämnen kan utvecklas

I lärarintervjuerna framkommer att det finns ämnesövergripande samarbeten på barn- och fritidsprogrammet. Exempel på det är samarbete mellan Svenska 2 och Människors miljöer där eleverna läser om minoriteter samt Svenska 2 och Historia 1a1 där eleverna arbetar med Upplysningstiden. Ibland är det samma lärare som undervisar i det gymnasiegemensamma ämnet och yrkesämnet, vilket givetvis underlättar betonas lärarna. Lärarna menar att det ofta är slumpen som är avgörande när ett ämnesövergripande samarbeten inleds men att samarbetena är väl planerade och genomförda när de väl förverkligas. Det finns tillfällen när lärare upptäckt i efterhand att de arbetat med samma område i sina respektive ämnen, där ett samarbete hade kunnat vara värdefullt. I elevintervjuerna bekräftas att det finns tillfällen när de arbetat med i huvudsak samma sak i två ämnen men fått olika uppgifter i respektive ämne. Eleverna anser att det borde gått att sammanföra och tror att sådana möjligheter skulle tillvaratas bättre om lärarna besökte varandras lektioner. Lärarna berättar även att de lagt ner ett tidigare samarbete på grund av de utmaningar det innebar med examination av eleverna i två ämnen i de fall de fick underkänt på det gemensamma provet. Samtidigt uppger lärarna att eleverna ibland tycker att de gymnasiegemensamma ämnena är påtvingade, men att de blir intresserade om de ser en koppling till framtida yrke. Av den anledningen anser lärarna att samarbetet mellan de gymnasiegemensamma ämnena och yrkesämnena skulle kunna utvecklas och nämner konkreta samsarbetsmöjligheter.

Ämnen samspelar med varandra i begränsad omfattning

Lärare och elever ger i intervjuer flera exempel på hur lärarna arbetar med infärgning, det vill säga när ämnen får samspela i sina respektive ämnen. Ett exempel är att idrotten tar upp ergonomiska förhållanden i relation till barnskötaryrket. Ett annat är att en av lärarna som undervisar i svenska har låtit eleverna arbeta med utredande text i sin APL-uppgift när det upptäcktes att eleverna hade svårigheter med det. Vid elevintervjuer framgår att de upplever det positivt när lärarna låter ämnena samspela, men att det inte sker i hög utsträckning.

Det kollegiala lärandet mellan yrkeslärare och lärare i gymnasiegemensamma ämnen kan utvecklas

Lärarna och rektor uppger i intervjuer att lärarna inte besöker varandras lektioner utöver enstaka tillfällen och då har det handlat om att betrakta en elev i en annan miljö snarare än kollegialt lärande. Lärarna upplever inte heller att det är en prioriterad fråga för dem utan anser att andra saker är viktigare,

2017-04-19

8 (15)

Dnr 40-2016:202

såsom mer tid för att diskutera ämnesövergripande teman och samarbeten. Tidigare har de haft "följa sin klass" under en dag men de har slutat med det sedan några år.

1.2 Ges eleverna möjlighet till helhet och sammanhang i sin utbildning genom att APL och den skolförlagda utbildningen ömsesidigt bidrar till att utveckla de kunskaper som framgår av examensmålen?

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att eleverna ges möjlighet till helhet och sammanhang genom att den skolförlagda utbildningen på många sätt kopplas samman med det arbetsplatsförlagda lärandet. Granskningen visar att det finns ett gott samarbete mellan lärare och handledare liksom tydliga rutiner för hur den skolförlagda utbildningen och APL-verksamheten ömsesidigt ska bidra till elevernas lärande. Av granskningen framgår att kursmoment från de gymnasiegemensamma ämnena inte beaktas i planeringen av APL, men att arbetet med kommande lärlingsprogram har fått skolan att börja överväga möjligheterna att göra det.

Organisationen av APL bidrar till helhet och sammanhang för eleverna

Enligt lärarna diskuterades vilka kurser som skulle tas ut på APL i samband med Gy11 och beslöt sig då för att endast lägga ut yrkesämnena. Sedan dess har ett antal revideringar gjorts där även arbetsgivarna varit med och påverkat. Det har dock inte skett några förändringar i vilka kurser som läggs ut på APL. Rektor uppger att de har tittat på kurserna och identifierat vad som är lämpligt att ha på APL och anser att vissa delar lämpar sig bättre än andra, teorier kan med fördel vara skolplatsförlagda till exempel.

Inför arbetet med kommande lärlingsutbildning samt deltagande i Skolverkets konferens om utveckling av arbetsplatsförlagt lärande (APL) med ämnesövergripande innehåll, har skolan börjat överväga möjligheten att lägga ut gymnasiegemensamma ämnen på APL. Lärare i de gymnasiegemensamma ämnena uppger i intervjuer att de inte ser några hinder att lägga ut del av lämplig kurs om rektor prioriterar det.

Lärare och handledare samverkar kring elevernas APL

Enligt lärarna förbereder sig eleverna för sin APL genom att bland annat skicka brev och göra en hallpresentation, där eleverna gör en kort presentation av sig själva, till APL-platsen. I höstas hade de även en handledarträff för åk 2 så att eleverna fick träffa och presentera sig för sina blivande handledare. Eleverna

2017-04-19

9 (15)

Dnr 40-2016:202

berättar att det har hänt att APL-platsen på grund av bristande kommunikation mellan skolan och APL-platsen inte vetat om när de skulle komma, men att de överlag tycker att det fungerar bra. Eleverna upplever att de är väl förberedda när de börjar sin APL, de får bland annat gå igenom sina uppgifter, förbereda en idépärm och hälsa på APL-platsen innan.

Skolinspektionen har tagit del av både information och uppgifter som eleverna har med sig ut på APL. Av dem framgår både vilka ämnen och kursmål men även vilka examensmål som utgör underlag för APL. Elever som läser pedagogisk inriktning får i en av sina uppgifter "träna ledarskapet" där fyra aktiviteter ska planeras, genomföras och utvärderas, till exempel samling och skapande aktivitet. Av uppgiften framgår sedan i vilken/vilka kurser respektive aktivitet bedöms i samt hur arbetat bör vara genomfört för de olika betygskriterierna.

Lärarna och handledarna uppger i intervju att de har en kontinuerlig kontakt med varandra både genom besök och telefonsamtal. Första avstämningen sker redan efter en vecka vilket lärarna uppger är viktigt. Av både intervju med rektor och lärare framgår att det tidigare funnits begränsad tid för lärarna att arbeta med APL, men att rektor efter APL-utvecklarutbildning insett värdet och avsatt mer APL-tid för lärarna från och med hösten 2016. Av lärarintervjuerna framkommer att de numera kvalitetssäkrar APL på ett annat sätt där det alltid finns stöd från minst en lärarkollega. Antalet besök varierar, individuella bedömningar görs men det blir minst ett besök för varje elev. Vid behov görs observerande besök, om exempelvis handledaren uppgett att det är något som inte fungerar med eleven men de kan inte sätta fingret på vad. Av rektors verksamhetsredogörelse framgår att lärarna, som ett komplement till besök, även aktivt arbetar med "Samarbeta Skellefteå", Skellefteå gymnasieskolors lärplattform för att löpande kunna följa upp och ge feedback på elevernas lärande.

Skolan arbetar för helhet och sammanhang mellan skola och arbetsliv

Under elevernas APL-perioder har de utbildning på skolan några dagar i veckan, vilket underlättar en löpande återkoppling mellan både lärare och elever. Eleverna uppger att de är tillbaka på skolan på onsdagar och att de då alltid gör en utvärdering av senaste upplevelserna på APL. När elevens APL-period är avslutad diskuterar eleverna och lärarna erfarenheterna och utifrån det får eleverna utvärdera och sätta nya mål, som de sedan tar med sig till nästa APL-plats uppger lärarna. Det är en tydlig process för eleven under hela utbildningen anser lärarna. Lärare som arbetar med inriktningen fritid och hälsa uppger dock att de inte har samma möjlighet till uppföljning som på pedagogisk inriktning, eftersom det inte finns samma kontinuitet där. Eleverna som läser inriktning fritid och hälsa har även de sin APL i åk 1 på förskola och fritidshem

2017-04-19

10 (15)

Dnr 40-2016:202

och har inte samma möjlighet till utveckling och uppföljning anser lärarna. Eleverna på fritid och hälsa bekräftar den bilden och anser att det är synd att de endast kan välja på förskola och fritidshem i åk 1 och inte exempelvis träning som många av dem är intresserade av. Enligt de flesta elever är dock APL en bekräftelse på att de har valt rätt utbildning och det ger en förståelse för det teoretiska som de lärt sig i skolan. APL bidrar enligt eleverna till att utbildningen blir mer konkret.

Enligt lärare och rektor bjuds företrädare för arbetslivet regelbundet in till skolan. Exempel som rektor nämner är TSS (tecken som stöd)-utbildning och föreläsning om mental träning. Rektor uppger att eleverna även får göra studiebesök utanför skolan.

2. Skapar rektor förutsättningar för samverkan mellan lärare på yrkesprogrammen och mellan utbildningens olika delar så att eleverna får den helhet och det sammanhang som behövs för att utveckla de kunskaper som uttrycks i examensmålen?

Enligt 2 kap. 9 § skollagen (2010:800) ska det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ledas och samordnas av en rektor. Rektorn ansvarar för att planera, följa upp, utvärdera och utveckla utbildningen i förhållande till de nationella målen. I 2 kap. 10 § skollagen framgår att rektor beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov. Av förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165 s. 648) framkommer att [rektors] besluten kan röra exempelvis personalens ansvarsområden, schemaläggning eller barnens och elevernas fördelning på klasser eller grupper.

Av läroplanen för gymnasieskolan (Lgy 11) framgår att rektor som pedagogisk ledare för skolan och som chef för lärarna och övrig personal i skolan har ansvar för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar bland annat för att:

- samverkan mellan lärare i olika kurser kommer till stånd så att eleverna får ett sammanhang i sina studier,
- skolans arbete med kunskapsområden, där flera ämnen ska bidra och samordnas så att de utgör en helhet för eleven.

2017-04-19

11 (15)

Dnr 40-2016:202

2.1 Säkerställer rektor att innehållsliga och kulturella förutsättningar stödjer en sammanhållen utbildning?

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att rektors arbete med att säkerställa att innehållsliga och kulturella förutsättningar stödjer en sammanhållen utbildning fungerar väl till viss del, men att det finns delar som kan utvecklas. Det finns ett gott samarbetsklimat på skolan. Rektorn ser positivt på samarbete mellan lärarna men skulle i högre grad kunna uppmuntra och ge förutsättningar för det arbetet. Vidare bedömer Skolinspektionen att rektorn säkerställer att handledarna har nödvändig kompetens för att stödja elevernas lärande under deras APL.

Samarbetet mellan yrkeslärare och lärare i gymnasiegemensamma ämnen behöver utvecklas

De flesta lärarna har arbetat länge på skolan och har ett fungerande samarbete vilket gäller både lärarna i yrkesämnena och lärarna i de gymnasiegemensamma ämnena som ingår i programarbetslaget. Samarbetet underlättas av att flera lärare undervisar både i yrkesämnena och gymnasiegemensamma ämnen. Det finns därmed förutsättningar för ett gott samarbete för de lärare som ingår i programarbetslaget. För de lärare som inte ingår i programarbetslaget och inte deltar på gemensamma möten förekommer dock inga samarbeten.

Lärare uppger i intervjuer att rektor inte tydligt signalerar att samarbete är viktigt. Någon lärare anser att det har funnits andra behov i undervisningen och att samarbete inte upplevs särskilt angeläget men att hen skulle samarbeta med andra lärare om rektorn prioriterar det. Lärarna uppger att det just nu är andra områden som tar tid, däribland en satsning på Läslyftet. En av lärarna uppger dock att det i medarbetarsamtalet framkom att rektorn anser att samarbete är viktigt.

Rektorn uppger i intervjun att hon behöver tänka över organisationen för att främja samarbete mellan lärare i yrkesämnena och lärare i gymnasiegemensamma ämnen. För det krävs ett mer långsiktigt perspektiv uppger hon. Som det är idag kan det vara nya lärare i de gymnasiegemensamma ämnena varje år vilket försvårar en sådan långsiktighet. Vidare framkommer vid intervjun med rektorn att hon idag främst uppmuntrar och stödjer samarbete mellan lärarna i programarbetslaget. Rektorn uppger att hon har sämre insyn i undervisningen hos de lärare som inte ingår i programarbetslaget och att det är ett problem.

2017-04-19

12 (15)

Dnr 40-2016:202

Hon uppger att lärarna förvisso deltar i elevuppföljningar två gånger per termin då alla lärare som undervisar på programmet medverkar och deltar i många spontana möten, men att de inte i övrigt har möjlighet att delta vid möten.

Lärarna behöver utveckla en tydligare gemensam kunskapssyn med utgångspunkt i examensmålen

Av såväl lärarintervjuer som rektorsintervju framgår att det finns begränsat med möjligheter för lärarna i yrkesämnena och de gymnasiegemensamma ämnena att föra diskussioner om programmet, visioner och potentiella ämnesövergripande samarbeten. Lärarna har sällan tid för dessa diskussioner och när de förs är det främst i ämneslaget uppger lärarna.

Av intervjuer med lärare och APL-handledare framgår att det i stort råder en samsyn om vad som är viktigt att eleverna lär sig på APL. Lärarna uppger att handledarna är ett viktigt stöd när det gäller att uppmuntra eleverna att ta sin examen. Samtidigt anser lärarna att det stödet delvis är beroende av hur läget på arbetsmarknaden ser ut för tillfället. Om det är lätt för eleverna att få jobb, även om de inte tar yrkesexamen, är eleverna inte alltid lika motiverade i alla gymnasiegemensamma ämnen och handledarna uppmuntrar inte heller eleverna i lika hög utsträckning att ta sin examen. Flera handledare uttrycker dock ett värde av att eleverna har goda kunskaper i gymnasiegemensamma ämnen. De uppger bland annat att goda kunskaper i svenska är viktigt eftersom "de ska kunna överösa barnen med språk".

Rektorn säkerställer att handledarna har nödvändig kompetens

I intervjuer med rektorn och lärarna framkommer att skolan återkommande anordnar handledarutbildning med högt deltagande. Deltagandet är framförallt högt för de handledare som tar emot elever med pedagogisk inriktning och lägre för de handledare som arbetar inom inriktningen fritid och hälsa. Detta trots att handledarna uppmuntras att gå den webbaserade utbildningen uppger lärarna i intervju. De APL-handledare som Skolinspektionen intervjuat och som gått handledarutbildningen anser att den utgör ett gott stöd och att den tydliggör vilket deras uppdrag är. Vidare anser handledarna att samarbetet med lärarna fungerar väl, en bild som delas av såväl lärare som rektor. Handledarna uppger bland annat att de får diskutera examensmålen på utbildningen, en diskussion som även hålls levande i ett väl fungerande branschråd enligt lärarna. Det handlar inte om att "eleven ska få vara med" utan att eleverna ska uppnå konkreta mål vilket inte är ett problem för de handledare som gått utbildningen uppger rektorn. Vid de tillfällen problem uppstår, då handledaren inte helt förstått sitt uppdrag, åker dock lärarna ut och gör punktinsatser och utbildar på plats. Av skolans systematiska kvalitetsarbete, som Skolinspektionen tagit del

2017-04-19

13 (15)

Dnr 40-2016:202

av inför besöket, har det varit en framgångsfaktor som ökat APL-platsernas förståelse för kravet på APL och stärkt handledarens roll. Vidare framgår att en stor del av utvecklingsarbetet det senaste året har fokuserats på utvecklingen av det arbetsplatsförlagda lärandet. Bland annat har fyra lärare gått Skolverkets APL-utvecklarutbildningen. Lärarna uppger i intervju att det senaste årets arbete resulterat i att mer tid avsatts till APL vilket bland annat fått till följd att lärarna kvalitetssäkrar APL på ett annat sätt.

2.2 Ger organisation och ledarskap förutsättningar för lärare att samverka i syfte att skapa helhet och sammanhang i utbildningen för eleverna?

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att rektorns arbete med att organisera och leda lärarnas arbete behöver utvecklas i syfte att skapa större möjligheter för samarbete mellan lärare i gymnasiegemensamma ämnen och lärare i yrkesämnena. Granskningen visar att det saknas vissa organisatoriska förutsättningar för yrkeslärare och lärare i gymnasiegemensamma ämnen att mötas och arbeta tillsammans.

Rektorn behöver säkerställa att samarbete mellan yrkeslärare och lärare i gymnasiegemensamma ämnen blir ett naturligt arbetssätt för alla lärare. Skolinspektionen bedömer att det behövs en tydligare styrning från rektorns sida, exempelvis genom att formalisera lärares samarbeten över ämnesgränserna.

Rektor behöver styra mer mot samverkan

Av intervjuer med rektor och lärare framgår att det i programarbetslaget för barn- och fritidsprogrammet ingår, utöver lärare i yrkesämnena, lärare i engelska, historia, religion och idrott och hälsa. Lärare i naturkunskap och matematiklärare finns inte med i arbetslaget. Lärarna sitter i ämneslag med närhet till övriga lärare som ingår i programarbetslaget.

Vidare framgår det av intervjuer med rektor och lärare att det finns ett antal goda förutsättningar för samarbete mellan yrkeslärare och lärare i gymnasiegemensamma ämnen. Det finns en positiv inställning till samarbete både hos rektor och flertalet lärare. Mentorskapet är delat mellan yrkeslärare och lärare i gymnasiegemensamma ämnen. Alla lärare sitter i närheten av varandra vilket underlättar spontana möten.

Som nämnts ovan har rektorn identifierat samarbete mellan lärare i yrkesämnena och lärare i gymnasiegemensamma ämnen som ett utvecklingsområde.

2017-04-19

14 (15)

Dnr 40-2016:202

Mötestider krockar och mötena domineras av praktiska frågor

Av intervju med rektor framgår att ledningen beslutat att all mötestid på skolan ska hållas samtidigt i syfte att underlätta för hela skolan att vid behov ha möte tillsammans, vilket rektor uppger är en framgångsfaktor. Det medför dock att lärarna som arbetar på flera program endast kan närvara i ett arbetslagsmöte. Enligt lärarna är arbetslagsträffarna i programarbetslagen det tillfälle de har möjlighet att träffas och då de diskuterar det mesta. Det innebär att lärarna i naturkunskap och matematik inte har möjlighet att delta vid programarbetslagens möte utan endast kan delta i klasskonferenserna som hålls två gånger per termin.

Vidare uppger lärarna i intervjuer att arbetslagsträffarna framför allt avhandlar praktiska frågor. Lärarna är kritiska till att det finns begränsad mötestid att diskutera mer övergripande frågor för programmet, som exempelvis ett närmre samarbete mellan lärarna. Lärarna uppger i intervju att de skulle behöva större insikt i varandras undervisning för att bland annat ge förutsättningar för ämnesövergripande samarbete. Lärarna uppger att på grund av att de idag saknar en överblick av vad eleverna läser i andra ämnen händer det ibland att de arbetar med samma områden i flera ämnen.

Lärarna uppger i intervjuer att det för något år sedan fanns ett uttalat mål att lyfta blicken för att förstå varandras kurser och identifiera gemensamma mål för olika kurser och moment, men att det har runnit ut i sanden. Lärarna uppger att de signalerat till rektor att de ser en brist i att hitta tid, men att de inte uppgett att det gäller just samverkan.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 19 april 2018 redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits eller planerats utifrån de utvecklingsområden som myndigheten identifierat.

Huvudmannen ska dessförinnan, inom två månader från beslutet (2017-06-19), inkomma med en uppföljningsbar planering av hur man avser att arbeta för att förbättra de områden som Skolinspektionen identifierat som utvecklingsområden. Denna planering bör innehålla information om tydliga avstämningpunkter under arbetets gång.

2017-04-19

15 (15)

Dnr 40-2016:202

Redogörelserna skickas till *Skolinspektionen, Johanna Salomonsson, Box 3177, 903 04 Umeå* per post eller per e-post, johanna.salomonsson@skolinspektionen.se samt skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 40-2016:202) i de handlingar som sänds in.

I ärendets slutliga handläggning har utredare Ulf Pantzare och juristen Åsa Lindbäck deltagit.

På Skolinspektionens vägnar

Elisabeth Ahlgren
Enhetschef

Johanna Salomonsson
Föredragande

Bilagor

Bilaga 1

Författningsstöd